

THEATRVM

CAPITOLINVM MAGNIFI-
CO IVLIANO INSTITV-
TVM PER AVRE-
LIVꝫ SERENVꝫ
MONOPO-
LITA-
NV-
M.

ET DE ELEPHANTE CARMEN
EIVSDEM.

BEATISSIMO CLEMENTISSImoq; Diuo Leoni ·X· Pont. Maximo Aurelius Serenus Monopolitanus.

AD uberiorem tui imperii gloriam beatissime Pater id diuinitus contigit: qđ nullo unq̃ tempore superiorum Pontificum contigisse ꝑditum est. In annis enim tui pontificatus ludis mense Martio celebratis: eo quidem mense, quem Romulus urbis tibi obsequentissimę conditor patri dedicauit Marti: Quo tempore uer nouum incipit: & tellus floridis induta coloribus suauissimos odores per orbē effundit: Indus elephas omnium animalium sagacissimus a Serenissimo Emanuele Lusitanorum Rege per splendidissimū equitem oratorem suum Tristanum cuneum missus: Incognitus nec dum sęculo nostro in Italia uisus stupentibus ac mirantibus populis per totā urbem exhibitus apparuit. Quod spectaculum Pompeio Hannibali Domitiano paucisq; aliis patuit id tuo augustissimo tp̄e fuit demonstratum: ut docile animal in tua publica hylaritate oblatum: supplex tuum numen sentiret adoraretq;. Congruit igitur ut iisdem lętitiæ

diebus hic meus libellus ꝑdiret: & septimo mense legitimo fortasse fœturam emitteret Qui ob rei nouitatem ac magnitudinem elephas iure appel/ lari potest. Agitur quidem de celeberrimo Capi tolino theatro: quod superiori mense Septembri S·P·Q·R· Magnifico Iuliano dilectissimo tuo germano ciuitate donato parauit Quo nihil or/ natius copiosius magnificentiusq; usq̃ auditum uisum: aut in hystoriis descriptũ ostenditur. Verũ id negocii suscipiendũ mihi satis pertimui. Quan doquidẽ Chilonem illum Lacedemonium: cuius responsa pro oraculis accepit antiquitas ex tot sen tentiis quas ędidit: hãc pręcipuam saluberrimãq; tulisse autumant: Vnumquenq; se ipsum noscere oportere, hoc dictum adeo celebratissimum apud priscos uiros fuerat ut e cęlo cecidisse non ab re crediderint Mętiri .n. se quenq; suo modulo ac pede certum est: quam rem si quisq̃ recte percepe/ rit, atq; animo menteq; sępius uolutauerit nihil ab sonum nec laude indignũ agitabit: sed per sanctissi mum rationis tramitẽ assidue gradietur decorũq; ad unguem in rebus omnibus seruabit. Id mihi uitio nonnullos in pręsentia obiecturos esse non uereor: qui tantam ac inusitatam prouinciam ag gredi non dubitauerim. Ego & si meas tenues exi lesq; uires nõ denegauerim; meq; ĩter pelliculã(ut

aiunt)tenere sciuerim: ne tam magnum onus subi
rem: quum ad celebrandum hunc capitolinum
apparatū: non mea: quæ perexigua est: sed Ma
roniana opus esset musa. Tamen si id agendum
meo iure uendicasse uideor. Et aliquid de ipsis
laudibus: quæ pene diuinę & innumerabiles sunt
in mediū afferre instituerim: duabus me tutabor
rationibus Altera est meę ingenuæ aduersus beati
tudinem tuam: senatumq; Romanum ipsum ob
seruantię significatio Altera exploratissimę ueritas
tis ostensio. Quę quidē dum patefiat non cultam
uerborum copiam desiderat: non eloquētiæ orna
tum exoptat: sed simplex animi obsequium pensi
tabit, tantum roboris in se habet ueritas: ut nullo
angulo indigeat: nullūq; ad concitandos animos:
apud doctos presertim clarosq; uiros loquacitatis
fucum/calamistratūq; sermonem postulet. Nam
quem admodum maurus ille & agrestis homo ele
phantis rector ac moderator uniuersę urbi: spectan
tiq; populo ingentem uoluptatem tribuit: Quo
ductore immanis belua mitis & mansueta incedit
ad cuius nutum omnia perficit: obsequiturq; do
cilissima: nec illius persona ad tantæ rei momentū
despicitur. Ita & ego ad huius theatri structuram
non indignus opifex exiero: dum qualibuscunq;
carminibus Romanorū laudes enarraturus: urbē

ipsam admirantibus uoluptatem attulero. Rem itaq; omnem a principio qualiter gesta fuerit exa/mussim aperio: nihilq; intactum reliquisse uideor, Malui diligens indagator fieri: longamq; seriem accuratius absoluere: q̃ in tanto rerum fastigio: ob incultæ linguæ pudorẽ aliquid mutilatũ minusq; perfectũ ostendisse. Quare cum libellus iste (ut diximus) ex ęqua utriusq; partis maiestate: & ur/bis suscipientis: & ciuis suscepti Elephantis instar habeat: ueritus ne uerborũ inopia Grillus diceret̃ pepercisse calamo alienum iudicaui: digressionib⁹ non ineptis materiam exaggerans: eo tamen pacto ut tripartito opi (ni fallor) quo ad theatri descrip/tionem: nihil deesse uidebitur: quo ad apparatus ordinem nil uehementius dici potuisset: Quo de mum ad epuli celebritatem: ut cęna ista omnibus aliis superiorum Principum longe antecellit: Ita a nemine ullo propensius cęna aliqua explicata in uenitur. Theatrum igitur capitolinum res urbis & fratris tui complectens: tuo sancto nomini de/dico: ut eo libentius cum ocium dabit̃ legendum audias: quo illam confoues tuerisq;: & illum di/ligis: & amas. Quod munus ita gratius suscipe re dignetur tua beatitudo ut mentis meę serenitatẽ ex animo perpendere possit: qua eandem beatitu dinem: togatamq; Romanorũ gentem prosequor.

colo ac ueneror : hocq; pro tempore edatur ſatis. Deinde tuarum laudationum libellum imprimen dum curabo. Romę decimo Kal. Apriles Anno a natali chriſtiano M. D. XIIII. Tui uero ponti ficatus anno ſecundo.

¶ AD BEATISSIMVM DIVVM LEONEM ·X· PONT· MAXIMVM AVRELII SERENI MONOPOLITANI THEATRI CAPITOLINI LIBER PRIMVS INCIPIT

Rdior egregios titulos: magnūq; theatrū
Quod capitolinā pp̄lus Romanꝰ ad arcē
Magnifico Medici īstituit: ciuilibꝰ armis
Donato eternum: & stabili sub fœdere sumpto
nceptis Regina faue sanctissima nostris
Virgo benigna mihi plusq̄ Berecynthia mater
Natus Apollo tuus neruos in carmina ducat
Clauiger ęthereus succurat Ianus & alter
Qui Princeps urbis: magna est tutela Quiritum,
Vrbis res agitur: nostris nec uiribus ęqua
d fateor: sed uos puram defendite mentem,
eptembri celebris crucis exaltatio mense
Cū fulget: cū libra dies iam noctibꝰ ęquat,
utumni & tēpus pars est perfectior anni

Carpere cumq; iuuat plenis pomaria ramis:
Tellus in toto fœtus cum parturit orbe,
Qua ratione uiri certant id dicere plures
Non leuiter ducti: q̄ prima exordia mundi
Tūc deus instituit: tūc cum plena omnia cernens
Nutriret primos summa pietate parentes.
Heracli⁹ impator Tunc superat, Cosran Heraclius induperator,
Cosroes Persarum regem: qui tot uastauerat urbes
pers.rex. Romani imperii: uictor tunc maximus ille
Constan tinopol. Bizantum ingreditur summo comitatus honore:
Purpureus curru Princeps inuectus & aureo:
Cui solum in manibus crucis est uenerabile lignū
Quod sanctū abstulerat deuicto ex hoste tropheū
Magnifi/ cus Iulia Magnificus medices tunc exaltatur in urbe,
nus. Conseruatorum solers prudentia fecit:
Theatrū capitol. Vt caperent magnum Capitolia celsa theatrum
Congestū trabibus: tabulis: nitidisq; columnis:
Quod ter uiginti sex & complectitur ulnas
In longū: late sed quinquaginta reportant:
Bis quoq; quindenis ulnis spectatur in altum:
Velamen uario panni distinguitur ostro:
Sex quater hoc cingunt interq; columnia quadri:
Et circum triplicem sunt octo sedilia partem:
Pro mensa & scęnis tabulatum suscipit unam,
Srata pauimenti pictis ornata tapetis:
Comędis portę in tabulato quinq; coruscant

Auratis pannis : magnis procurribus extant
Hinc alię binę : contra se respicientes,
Dantur enim currus ludis puerilibus apti
Scilicet ut procerum cantarent carmine laudes:
Arcus epistiliis splendentibus eminet omnis: Epistiliis
Nanq; euro similis pictus color undiq; fulget, Auripellis
Fronte ergo a dextra retinent qua parte locatas
Conseruatores ędes:hic cernere pictum
Tu poteras Ianum uera sed imagine uiuum
Saturnum hospicio lęta qui mente recepit, Ianus
Q uę capitolinas arces Tarpeia Sabinis Saturnus
Prodidit : hic leuibus clypeis occisa uidetur, Tarpeia.
Q uicquid enim illorum quæsiuit lęua teneret: Sabini
Dum nitidis gemmis oneratam cerneret illam,
Cuius Tarpeius mons est de nomine dictus. Mons tarpeius
Cumq; Leone pilam : spectabas insuper arnum Flu. Arnus
In mediis quadris:cum sursum lumina figis,
More triumphalis dehinc ianua ponitur arcus:
Hæc latere a lęuo pariter duo quadra figurat,
Romulus in primo exuuias deponit opimas Romulus
Acronis regis: manibus quem uicerat hostem, Acrō rex
Ad capitolinam quercum : sed gloria paucis ceciēsiū
Rara uenit : namq; illum ex omni gente triūphū Cossus
Tres habuere uiri : Tolummni Cossus opimis Laernus Tolūnus
Exultat spoliis : Marcellus tertius illis Marcellus
Additur aduersus Boios dum mittitur hostes

Viridomarus dux Gal.
Quorũ ductorem Gallum proprio ense trucidat,
Maximus antistes puluillus Horatius hinc est:
Horatius puluillus Postis.
Cum rem diuinam faceret postemq; teneret:
Allatam nati mortem non fleuit acerbam:
Non fudit lachrymas: nõ palmã a poste remouit
Perfecit sed sacra Ioui: templumq; dicauit,
Fluuius Tyberin.
Conspicitur mediis supra Tyberinus in undis.
Marte satos geminos post hũc lupa nutrit alũnos.
Quæ sunt interius referam nunc limine primo:
Ænea se se offert binis lupa & ipsa gemellis
Colossus Comodi imperatoris.
Cũ magno simul orbe manus patet Ænea contra:
Ingentis truncam dicunt hanc esse Colossi:
Quẽ pulchrũ erexit Princeps sibi Comod⁹ olim
Mirabile
Hoc plane sapiens dicet mirabile quisq̃:
Illa pila ut longum remanens duraret in ęuum:
Quæ designaret pręclara insignia nostri
Pontificis fuit hoc pręuisum in mente Deorum
Pars orientalis theatri.
Nunc uero ex parte Eoa ueniemus ad Austrum:
Et cum Romanis mixtas celebremus Hetruscas
Hystorias quadro in primo quem suscipit axis
Aeneas
Cernitur Æneas: Troię qui uenit ab oris
Fatale in Latium cum fundamenta locauit
Romani imperii: auxilio munitus & armis
Thuscorum: geritur non hoc sine numine diuum
Præsidio ut Teucris gens Lydia lęta faueret:
Et populi gemini starent sub fœdere certo:

Dum florentinam gens Romula conderet urbem
Clusorum sequitur Rex & Porsenna benignus Porseña rex clus.
Romanis: cernens facinus quod Mutius ausit Mutius
Dum socii pontem ualuissent rumpere: Cocles Horatius
In medios hostes obsistit cominus ense. Cocles.
Inde suam armatus miles transnauit ad urbem:
Quod factum admirans obsessor territus ille:
En quanta huic (inquit) soli sunt pręmia laudis
Cum transiuit equo Tyberimq; Coeclia uirgo Coeclia
Est a Romanis Florentia ducta colonis: Florētia colonia
Tresq; uiri sceptro Romæ tunc iura tenebant: Romanorum.
Quorū dux primus Marcus se Antonius offert: Marcus
Emilius Lepidus: Cęsarq; Augustus & ille, Anton.
Quæ signat fœdus fœdata hinc porta uidetur: Emilius lepidus.
Vt cum Tyrrhenis socientur pace Quirites. Cę. Aug.
Vestales portant ad Tuscos sacra puellæ Fœdus.
Lęti illi accipiunt: & custodita reponunt: Hetrusci.
Quadra Senatoris quinq; hæc iunguntur ad ędes Romani sacra dee
Conseruatorum ponuntur & altera septem: uestę.
Quattuor excelsis sunt intermixta fenestris: Pais meridionali
Et totidem contra pars altera longa reseruat. theatri.
Quas supra alternis uicibus tu signa uideres
Romæ: & Pontificis magnum prębentia lumen:
Vrbi Iunonis simulachrum Hetruria donat: Iunonis simulacrum.
Frugibus Hetruscis donatur Scipio & armis:
Virtutum meritis ducis hoc poscentibus ipsis. Scipio

Romu-lus. Romulus inspicitur: qui nomine dictat Hetruscū
Centuria Centuriam: statués recto cuncta ordine belli:
Pars occidentalis Theatri Solis & occidui sunt picta insignia parte
Romano populo quæ dat Tyrrhena propago.
Atq; alio in quadro scænæ statuuntur abhisdem:
Ludi scęnici Dum stantes poteras ueris spectare figuris.
Iamia tum sequitur maior quam scripsimus ante,
Mons cęlius, Cęliū & hinc monté retinendum donat Hetruscis.
Romulus: ut possint habitandas condere sedes.
Erudienda datur Tuscis Romana iuuentus
Artibus ingenuis claris & moribus ipsa:
Pars septentrionalis theatri. Vltima pars restat septem subiecta trioni:
Romana hetruscus regnat Tarquinius urbe,
Captandi augurium normā tum perdocet augur
L. Tarquinius Romulidas: dum monstrat aues: alisq; uolantes:
Augur Inq; gradu extremo tandem pictura uidetur:
Haruspex. Qđ semper Tuscos docuit Romanus haruspex:
Et satis ostendit: qualis diis hostia detur:
Pegma Sic depicta uides quindenis pegmata quadris:
Exteriore loco quæ sunt: his quattuor addes,
Cunctaq; sydereo sunt hæc extructa nitore
Auripellis. Argenti atq; auri ueros imitantia succos:
Parargis uariis pars circuncingitur omnis
Parargi sunt quę pingunt extra figuras. Depicta inferius depicta in uertice summo,
Huius & eximii implerunt decora alta theatri
Pictores: quorum priscis non cęderet ullus.

Formosam quamuis Venerem pinxisset Apelles: Apelles zeusis
Illa ętas quamuis laudaret pseusidis uuas
Texuit hystorias Phędrus longo ordine uates: Thomas Phędrus
Quem fecisse puto maius pictoribus ipsis
Artis opus: nam dux belli plus laudis habebit
Militibus: liceat uerum si iure fateri.
Congesto asseribus circundatur undiqꝫ uallo:
Spectaclum ne ingens gressus turbaret equorum
Et scamnis impletur humus pro plebe minuta
Splendent Attalicis conseruatoribus aulæ. Aulea actalica
Et paphiæ Veneris myrtus sparguntur ubiqꝫ, Ven⁹ paphia
Vtqꝫ platea foret iam laxior ante theatrum:
Sunt precio populi constrate ciuibus ædes,

LIBER SECVNDVS.

CVncta ego dispositis cecini spectacula reb⁹
Exilis quantũ ualuit mea musa referre,
Nũc maiora iuuat zephyro dare uela secũ
Et iuuat exactam ad metã deducere carmen. (do.
Panditur interea faustissima pompa theatri:
Exornant sacri in tabulato altare ministri:
Qui bysso induti rutilo uelantur amittu. Altaris apparatus
Gemmati calices uasa & ponuntur acerræ:
Et facibus niueis dant candelabra nitorem:
Atqꝫ libros ponit cautorum sędulus ordo:

Subtilis lini quem candida ueſtit Abolla:
In roitus missę. Et parat introitum: & gradualia Pneumatis almi
Laus crucis. Sacrorum in medio crux aurea ponitur inde:
Et quæ ſupplicium attulerat latronibus olim:
Induperatorum nunc frontibns alta refulget,
Adorea. Aurata in patina ſeruatur adorea Farre
Triticeo: offerri quæq; hoſtia poſſit ad aram
Ore ſacerdotis per ſacratiſſima uerba:
Viaticū christianum. Cœleſti e ſolio ſiquidem pius ipſe redemptor
Deſcendit: carnemq; ſuam de pane propinat:
Plena ampulla mero: lympha quoq; plena paratē
Quas ſpectare qu dem ſacra ad libamina dices:
Non de cęſorum taurorum ſanguine & hirci:
Sed uino licuit nobis & pane l care.
Abacus. Erigiturq; abacus gradibus ſublimibus ingens/
Qui magnum defert argenti pondus & auri.
Hic anaglypha nitent: ſunt & chryſendeta circū:
Anagripha. Amphora magna ſimul: phialæ: magnęq; lagenę
Chriſendeta. Vireoli: onophorū: gutturnia: labra: paraplis
Sunt ex argento uegetes: cratera: cadiq;:
Situla cum cyatis uaſa & potoria multa,
Fundens nimbus aquas: retinendis fructibus aptę
Sunt lances: geminis fixum ſtabatq; ſaliuum,
Cęlatum leporem celatum in pocula caprum
Inſpexi: quem tu dices a Mentore factum.
Serpentum tenues linguæ nectuntur in auro

Quæ pro taxandis sunt pellendisq; uenenis.
Hæc intacta tamen pro laude erecta manebant,
Plurima sunt: mensę quæ designantur ad usum,
Ciuis: ab ecclesia nomen qui sumpsit auorum
Seruandi hos abacos inuenta est cura fidelis
Terrarum ex omni completur gente theatrum
Signantur denso dolata sedilia ligno,
Sessio talis erat: qualis stipata triremis.
Mercibus a Lagi quam defert institor urbe
Implicitam: qualis uolucrū contentus in hortis
Vere nouo auditur: dum flores omnia mittunt,
Talis erat populi strepitus / iuuenumq; / senumq;,
Magnificumq; petunt: talisq; in sedibus illis
Expectatus erat: qualis iam Troius hęros
Didoni cum inquit: coram quem queritis adsum.
Sęposito ueniens sedet hic spectator ab urbe:
Venit Apollonius / Rhodius / Cretensis / Hyberus
Maurus: Arabs: Indus: uenit Garamanta: Britan⁹
Plures Pannonii: plures uenere Sicambri,
Non hic Italiæ prouincia defuit ulla:
Cuius spectaclum ciuis non cerneret istud:
Huc siquidem alpinis de montibus accola uenit
Insubres Lygures festinant Euganeiq;:
Huc Picenus ager spectatorem Vmbria misit
Flaminei Emilii petierunt hucq; Falisci:
Excipio Hetruscos: quorum non unus & alter

Ioannes Bap. de ecclesia

Comparatio. Alexandria.

Comparatio.

Descriptio pluriuin ppiorum.

Descriptio gētis Italæ.

Tresue simul: sed tota cohors: omnisq; iuuentus
Affuit: atq; hylari patefecit gaudia mente,
Destruptio Regni Neapolitani. Regia Parthenope properauit mittere ciues:
Parthenope Ausonii caput & pulcherrima regni:
Proxima Campanę sedes Syrenia terrę,
Apulia Marsus: pelignus: uolsca de gente colonus
Hic Lucanus adest ciues Apulia notos
Ostentatq; mihi: cui late campus aristis
Flauescit: multos quę nutrit ouilibus agnos:
Frondis & estiuę quę non recreatur in umbra
Mãphredonia Daunia dehinc sequit͂: Mamphredi nomine dictã
Quę magni regis populosam suscipit urbem
Cannarum tum ripa satis notissima clade
Prouincia Barẽsis Romana: ornatur pingui regione Barensi
Est ubi Monopolis spacioso in littore ponti
Monopolis. Adriaci: tutus nautis cui portus inheret:
Omne genus frugum: lateq; patentia rura:
Bacchus & ipsa Ceres nec desit copia lactis,
Arborum & ubertas est Phillidis atq; Mineruæ
Gnatia Gnatia iuncta tibi atq; tuis succedit in agris:
Possidet & montes: citra quos canet oliuis:
Vltra habet & siluam: prebentem pascua uites:
Profert in topho preciosis fructibus hortos:
Antra cauata tenet tophus: tenet undiq; criptas:
Quæ magnum prębent agris ruralibus usum:
Centum & uiginti nanq; est munita trapetis:

Dulcis aquæ ſi fonte caret : tamen accipit amplas
E cœlo pluuias : patria hęc patria unica fœlix
Miſit Brunda ſuos celebri celeberrima portu. Brundu ſium.
Ex calce Italiæ gens Salentina remiſit : Prouin/ cia hydruntina
Brutius huc uenit : Calaberq; remotus adiuit,
Dum cũcti expectant:lęni & fit murmure plauſus
Ecce uenit : procerum magna comitante corona Magnif. Iulianus.
Magnificus medices rutilanti ueſte decorem
Oſtendens : pulchros inter pulcherrimus ipſe
Talis pręſtabat : qualis pręſtantior extat Compar
Syderibus titan : tali uel lumine fulget,
Quale ſolet nocti prębere argentea Phœbe :
Dum complet totum duplicatis cornibus orbem
Atria & ingreditur circumdatus agmine longo
Sed prius ante fores contra datus obuius illum
Suſcipit exultans & lęta fronte ſenator :
Conſeruatores populus generoſus & omnis :
Voce manuq; ſuum ciuem Romana ſalutat
Contio : cœlicolas uerbis dehinc talibus orat.
Magnificum ſeruate ducem ſeruate ſenatum
Itur ad Orcheſtram : mediuſq; in ſedibus illis
Signatur : Regum inter legatoſq; potentes :
De quorum numero mouit diſcordia binos
Certat uterq; ſibi ſedem captare priorem :
Nam pro ſeruando quiſq; pugnabit honore
Quẽ ſpernens : hic ſtultus erit : demenſq; uocet,

Comp. Vtq; altercantes deponunt iurgia serui :
Cum faciem domini minitantis uerbera cernunt :
Sic pietate grauis placido sermone quietos
Turbatos illorum animos : & mitigat iras ;
Magnificus Medices : strictosq; incurrit in enses.
Presul Inde sedent : diuinam Aquilanus rem facit inde
Aqlanus Presul : supremum expectatur & ite ministri .
Auro subgestum post hæc sublime paratur :
Lauren. In quo Vallati patuit facundia linguæ
Vallatus Pontificis laudes narrantis : & inde Quiritum
Atq; nouo ciui preconia summa canentis :
diploma Romani populi magni & diploma senatus
hoc est Perlegitur : postq̃ est sortita oratio finem,
p̃uilegiũ
Marius Mox conseruator sanans capputius egros
capputi9 De tribus ante omnes dictis affatur amicis
Et nitido eloquio uerba ornatissima dixit,
Preclaro tribuens preclara insignia ciui,
Qui satis apposite respondit magna professus :
Qualiacunq; decent narrari a principe summo .
Vtq; hortata suum matris prudentia Cyrum
Cumq; audita patent/ciuilia munera : cunctis
Gaudia sunt : dextre certant coniungere dextram,
Municipis clari : dantis grata oscula cuiq;
Compa'. Vt olim Tyrii & Troes discrimine nullo
Dido. Constiterant : cum magnanimũ Sidonia Dido
Aeneas Suscipit Æneam : certo sic fœdere mixtos

Cum Florentinis Romanos uidimus ipsi
Innumerabilibus cœlum mox Ænea bombis Bōbarde
Machina percussit: prisco non cognita sęclo
Sed mundus plane nuper crudelior ipsum
Tormentum inuenit: cui torta phalarica cędit, Phalanca.
Scorpius aut arieş non est immanior illo: Scorpius
Balistę robur nunq̃ uiolentius ibit: Aries. Balista.
Quo circa dices: huius quicunq; repertor Dęmon
Aut fuit hic dęmon: natus uel demonis ipse.
Non obstare queunt arces: non mœnia turres:
Hoc sternit turres: hoc mœnia fundit & arces,
Quid mirum ęthereas poterant euertere sedes:
Hac si pugnassent horrenda mole gygantes.
Non in tam longo cępissent tempore Troiam
Argolicią; duces: hostis tunc stabat in hostem
Tunc pugnæ laus omnis erat sub milite forti,
Nunc non Scipiadum: non gloria Cæsaris esset:
Armipotens toto qui se lactauit in orbe.
Cumq; ob lætitiam tot scloppos hausimus: aures Sclopus
Sunt pæne obtusæ: atq; ex antris credidit Echo Echo.
Iratum esse Iouem: quæ respondere nequiuit.
Vtq; locus detur mensæ ad conclauia tendunt.
Thuscus eques medius ciues fulgebat in omnes:
Quantum inter fulgens flauum est electra metallū Cōpara
In tabulato igitur faustissima mensa paratur:
Nam capitolinæ ut caperet conuiuia cœnæ

Ambrosiasq; dapes : nec erat locus aptior ullus :
Cuncta canam : paulum sed nunc pausare licebit,

THEATRI CAPITOLINI LIBER TERTIVS

Esta dies agitur : lux est iucundior omni
Natali: sed festa dies: quæ calda ministrat
Et genialis erit: qnæ fert cũ carnibus ollas
Non noua dat uestis uarios : sed fercula cantus :
Hoc prisci docuere patres : docuere recentes :
Solenne haud fieri lautis sine pultibus ullum :
Ostendit magnum nam conuiuentia amorem :
Iure igitur statuunt : adipalem condere cęnam,
Suscepto ciui populus celebrisq; senatus,
Io.Geor. Cęsarin9 Structorum princeps iam Cesarinus adibat
Scilicet & magnæ ciuis primarius urbis :
Templũ sancti Georgii. Annua qui ad templum defert uexilla senatus :
Imperitat sceptro : ut teneant sortita decenter
Iulius Alberinus. Singula quenq; locum: sequitur dehinc Iulius ille
Alberinus eques : pace & pręclarus & armis :
Et diues sine auaritia Lucillus ut olim :
Mar. Antonius Bufulus. Bufalus ille nitens Marcusq; Antonius exit :
Petrus Marga. Marganus Petrus splendor procerumq; decusq;
Iuli9 len. Consilio pollens Lenus tum iungitur illis,
Atq; alii plures : quorum ne longior essem

Nomina non refero: ſocii uenere ferentes
Primaq; pila ſimul: regio quos quælibet affert: Primipi-lares hoc eſt capita regionū.
Quæ olim biſſeptem fuerant: nunc demitur una:
Vt melior uere noſtrorum cœlicolarum
Impar ſit numerus: decimus qui tertius extat, Regiões antiquę & recẽtes
Prima Capena fuit regio: cui Cęlius eſt mons
Altera: dehinc Iſis quam prębet tertia fertur,
Dat templum pacis quartam: ſed quinta locatur
Exquiliis: ſextam tum ſemita ſuſcipit alta:
Septima ſit regio uiolata: octaua uocetur
Romanumq; forum: circum poſt nona recepit
Flaminium: decimam magna & palatia prębent:
Maximus undecimam circus ſed publica late
Biſſenam piſcina tenet: penultima fiet
Montis Auentini: ſit tranſtyberina ſuprema,
Ceſſerunt montes: triuium: ceſſitq; columna
Martius & campus: pontis: parionis: & inde
Regulæ: & Euſtachii diui: numera regiones:
Subditur his pinus: campitelluſq; ſequatur:
Diuus & undecimam tenet Angelus ipſe Michael
Hic ubi diſtribuit populo cætarius ordo Cętarius ordo.
Ripa ſequens dabitur: ſit tranſtyberina ſuprema
Ecce parant menſas: & gauſapa lutea ponunt: Apparatꝰ menſę.
Et mappas ſternunt: niueęq; toralia telæ
Sed qualem quondam potuiſſet texere Lyde: Lyde.
Apportant etiam tonſis montilia uillis:

Quis ita dispositis adducitur ante saliuum:
Structores uigiles intentiq; ora tenebant:
Talia per mensas cunctisq; silentia seruant:
Comp. Qualiacunq; decent sapientes pythagoreos,
Est igitur cui cura penus: cui cura supellex
Artocop Hic est Artocopus: prȩfectus & illa colinȩ
Hic abaci custos: uasa ille escaria seruat:
Pronus Condus Hic designatur pronus: Condus fit & ille:
Pocillator. Pocillatores sunt hic: sunt carnibus apti
Qui non ignorant incidere frusta minutim.
Iam sol octauam decimam transegerat horam:
Eiusdem radiis umbræ fuerantq; minores:
Cum ueluti sponsum Medicē ad cœnacula ducūt
Sunt coniunctores legati: est atq; senator:
Conseruatores: Marcusq; Antonius illis
M. Anto Iunctus erat: clarȩ generosa propago columnæ
Colūna. Accumbunt: medius residet dux inclytus ipse
Longe alios superans: quantum iam lilia uincun
Comp. Ligustrū Delapsum nec adhuc redolens & suaue ligustrum
Castoreum. Castoreo in primis perfusa rosarea Lympha
Porrigitur manibus: primæ ientacula mensȩ
Cybele Pastilli Cybeles nudeorum Nectare mixti
Nectar. i. sacramt. Prandia prȩlibant: seu rectam dicere cȩnam
Malueris: sex una quidem durauit in horas:
Quàm serus clauso compleuit Vesper olympo
Salii. Quam uel Pontificū: aut Saliorum iure uocabis

Sex & uiginti missus : seu ferta remisit :
Martius hinc panis : coctus bis traditur inde. Marcii panes. Biscoctū
Hæc primum passo sociantur fercula uino, Passum uinum.
Hinc Striblita dedit condita coagula lacte : Striblita .i.caput lactis.
Ventris onus misit laxantia pruna Damascus Pria Damascena
Rugosa : at uirides ficus non ruga recepit, ficus.
Dulce sed his epulis uinum tribuere Falisci Falisci.
Huc auium omne genus: uenit Ficedula primum : Ficedula
Quæ patulo in mensa resplendet cerea lumbo Coturnę
Inde coturnices : mittunt pullosq; columbę : Pipiões.
Et quas externas nostro nunc more uocamus : Externę
Venit turtur : anas : custos fidissimus anser Turtur.
Rupis Tarpeię : prima qui luce nouembris Anas.
Cęditur in sacris : ut sit memoranda quot annis Anser.
Illa dies : Brenno qua uicit Roma fugato, Brennus
Phasidis & uolucres : ueniunt cum matribus oua Phasiani
Et nati illarum : socius capo iungitur illis :
Hicq; suas plures oculatus prodidit argus : Pauo.
Quæ facit estq; sequens effosa cuniculus antra Cunicu.
Cędunt quadrupedes: cedit pinguissimus hędus Hędus.
Ex Tyburtino grege : mollis & inscius herbę :
Et uitulus plus lactis habens : q̃ sanguinis: adsunt Vitulus
Veruecum coxe : Lardi quas fascia cingit, Verues.
Fercula quæq; suis quadris ingentibus octo
Argenti implentur : sed pondera magna ministris,
Portanturq; ęlixa prius : dehinc tosta sequuntur

Portantur galli induti tum pellibus octo:
Phasidis & totidem: uiuos quos dicere posses,
Deq; aliis auibus simili ratione fateri
Aquila Nunc liceat: uisa est ficto Iouis ales in horto.
Capreol. Capreolus ueluti uiuus tum pascitur herbis
Aper. Integer extat aper coctus: qui stare uidetur,
Et uitula ut uiuens pellem decocta recepit:
Ceruus Spectasses ceruum fragranti in rore bibentem.
Coruus Falco Hinc coruum pariter tu cum falcone uideres:
Sub patulis pullos gallina hinc congregat alis:
Coueniens dapibus tandem datur omnibus istis
Moretū Moretum niueum: uiride: & cuiusq; coloris.
Mustarda. Atq; illud pariter: mustum quod denotat ardens
Quadrupedes uolucres quæ singula ferta tulere:
Artocrea Artocreis uariis dantur sociata uicissim:
Popanū. Osyris. Ponitur & popanum quod delectabat Osyrim
Dulcis adeps uitulę uel quæ decerpitur hędi
Gutture: dat morsus laute condita gulosos:
animellę Et merito: ingluuiē guttur quia suscipit omnem
Fercula parte sua lautissima pręparat illud:
Philoxenus. Nanq; Philoxęnus gruis affectabat habere
Crusta Collum: ut sorbendi fieret diuturna uoluptas,
Pipionū. Crusta columborum crepitant sub dentibus ipsi
Pipiones sine ossib. Pulpa iidem integri pariter non ossa ferebant:
Carabac. Et condimentum uētosa cucurbita misit,
Alba cibaria. Quis tamen alba satis numerare cibaria posset?

Quæ conuictores: & cęnauere clientes:
Melle & arundineo conditos quisue capones — Capones conditi saccaro
Exprimeret? tortos etiam quis diceret orbes? — Torte.
Sus flammam emittit quam finit cauda draconis: — Sus.
Portatur ueruex: cui cornua quattuor extant, — Veruex cum .4. cornibus
Prębuit hinc animal propter conuiuia natum — Porcus.
Rite suas partes: quas Verpus spernit & odit. — verpus.i. Iudeus.
Nescit enim demens epulis tam dulcibus uti:
Vnta Popina quidem conditur carne suilla — Popina
Hinc ueniunt offæ: petaso: tomacula: sumen
Abdomen farcimen erat lucanica: omasum:
Porci etiam phialas regelatis carnibus implent: — Zelatina
Non ius ignorant lardo condire ferinæ, — Ius larderium.
Exotico facte portantur more Placentæ — Exoticus mos. Placentę
Ex quibus abscissis uolucres exire uidebant
Lętantes pueri: & fugientes prędere certant
Ast illæ repetunt obtusis sensibus Æthram
Remigio alarum totum impleuere theatrum
Altilibus coctis grauidi portantur & hędi: — Altilis.
Et caput auratum uitulę defertur obesę:
Pulmento nomen potuit deferre genesta, — Genestrata.
Deq; uia longa nostris piper aduena terris:
Quæ tamẽ ut sapiant: cunctis piper addito fertis — Piper.
Idq; probes mirum: ut paruis sint cómoda rebus:
Pastilli tenues pomis deq; omnibus adsunt.
Et lupa formatur pastillis atq; gemelli: — Lupa in pastillis.

Pilę. Hiſq; pilę rubeæ fiunt: quæ inſignia noſtri
Pontificis geſtant: quæ uiuas inde uolucres
Clauſerunt: illę uolitant pernicibus alis:
Confeſtim egreſſę confractis orbibus illis,
Qui redolent magno fumi fragrantis odore;
Cydon. Dantur arundineo decocta Cydonia mellę:
Strutea. Strutea quę potius dices non uilia menſis
Mel arū/dineum. Nectar idem tribuit nitido candore placentas:
Amygd. Phillidos ex nucleis noſtro de de more paratas:
Botellus. Conciſiſq; piris pleni uenere botelli:
Gelatina in ciſtul. Plena refertur item regelata ciſtula carne.
Poſt uarios miſſus & poſt tot fercula tandem
Caſeus accedit: per nomina plura notatus:
Caſeus Parmeñs Venit enim primum ſignatus imagine lunę
Et quem parma facit piſtrinæ męta uidetur
c. caball⁹ Æquum quem dicunt uaccę fit lancibus ęquis.
Bubali q Eſt ſimul orbiculis geminis: quem Bubalus afferε
Cuius & uberior Romanis copia habundat
Marzoli/ni. Caſeoli crocei fuerant quos Tuſcia mittit.
Caſeus mātanus Ex grege lanigero magnos Matera dat orbes:
Appula quam regio locupletam ſuſcipit urbem.
Caſinas. Sunt caſinates parui: prębetq; minores
Salentinus ager: pomorum quos habet inſtar.
Caſeus leuacid9 Non Argus Cygnus non ſit porrigine captus
Non leuis & plorans: iuuenis nec caſeus ullus
Męta recens lactis uenit: quam fiſcina ſeruat:

Nomen & a iuncis retinet: clauditq; secundam, Iuncata
Quandoquidem a lotis manibus fit tertia mensa.
Nam dedit argenti fontem: cui quattuor ora
Dantur: odoriferas cunctis prębentia lymphas.
Tostaq; depicto panis sunt crustula ferro Cialdoni
Magno infusa mero: mulsum quod iure uocabis: Hypocras suz uinū.
Cynnamo; arundineo conditur & inde liquore,
Non ros cœlestis: nectar quem dicere malim Manna.
Defuit his epulis: & pugillaribus ipsis: Pugillares.
En Iouis hic sudor Calabris defertur ab oris
O pręter reliquas regio dilecta tonanti
Quæ tanto ornata es rore & pinguedine cœli:
Castellanetum datq; urbs uicina Tarento Castellā. Tarentū.
Illud idem mirum: suaue: & super omnia dulce.
In saxa & frondes ex ęthere decidit alto:
Vt summa ingenii collectum in pixide seruant:
Quo uescebantur primęuo tempore patres
Mirandumq; nimis dixerunt nomine manna,
Hoc & scriptores ignorauere Latini:
Non hoc Vergilius: nō hoc descripsit Homerus.
Rerum in naturis posuit nec Plinius illud.
Dant ceræ fictis topiaria plurima in hortis: Topiaria
Mel & arundineum fragrantia poma figurat.
Et uariis apportat idem bellaria rebus: Bellaria.
Ex illo adueniunt obsonia grandinis instar:
Grandinibus calcatur humus; totumq; theatrum Coriādr

Feniculi Hinc maratri frutices dantur cum floribus ipsis
Dēnsca / plum. Queq; leuare queat dentes tum frondea cuspis
Defertur : stipes fumantem mittit odorem
Nix. Et nix multa uenit : uini qua pocula frigent
Non unum : sed plura queo tibi uina referre :
Vinum Misit Iuleo mitis uindemia colle
albanum Albanum: & uetulo splendent chrystalla falerno.
Falernū. Grȩculū. Grȩcula nomen habent : quȩ gignit iuncta ueseuo
Massicū Hola iugo : uernantia massica fastiniana
fastinia. Parthen. Regia Parthenope arbuteis ex uitibus affert
Paula. Ex calabris paulȩ uenerunt condita prȩlis,
Sāseuer. Sanseuerinum : cȩdit cui purpura ruffum,
Setinum Terracin̄ Inq; argento ardent : quæ Sȩtia mittit & Anxur
Cȩcubū. Cȩcuba pontificum mensis potiora bibuntur.
Rōanen̄. Trebian̄. Seruatum multos est Romanense per annos
His : cuncta exuperans Trebianum iunge lyȩum,
Cȩnabant igitur passim : passimq; bibebant :
Compa. Non secus : ac prȩsente uiro noua nupta ligurit
Contemplatur enim suspensus quisq; benigni
Principis ora sui : & tanto exhylerabat honore.
Quo prior audebat prȩsumere fercula nemo :
Quo comedēte simul comedūt: potante bibūtq;:
Cumq; silente silent : ipsoq; loquente loquuntur:
Romul⁹. In mensa aut aliter fuerat : q̄ Romulus olim
Comp. Qui parcis epulis parce cum uina bibisset :
Conuictor quidam cernens his talibus orsus :

Si omnes potarent: ueluti tu Romule potas:
Vilius in precium iam cuncta falerna uideres:
Aſt ille obiectis reſpondit: carius imo
Si quantum uellet quiſq̄ ſibi ſumeret hauſtus
Sicut nunc facio: quantum uolo: pocula ſumo.
Magnifici ſceptro ſunt quinquaginta miniſtri
Induit ornatos omnes quos ſerica ueſtis,
Romani totidem uigiles pręſtoq; manebant:
Miſſibus ut menſas onerent & pocula ponant.
Obſequio tales aderant: ſicut Iouis ales
Non dum pennatos intenta eſt paſcere pullos: Comp.
Nam petit ille merum: petit hic dilutaq; uina
Hic uult auſterum: leuioraq; poſtulat ille:
Hic quęrit ruffum: croceum cupit ille colorem Pincernę
Pincernæq; agiles nutu ſeruire uacabant:
Atq; apti fuerant pomiſq; pyriſq; ſecandis
Pręcoqua & incidunt: dulci melimella ſapore, Procoq̄. Melimel
Punica mala ſimul: cultello atq; aurea purgant Mala pú. Mala aur
Purgantur uirideſq; nuces: nux longa recenſq; Amigd.
Caſtaneę molles duris ſpoliantur echinis Caſtaneę
Sorbaq; pellicula: & coryli quas mittit Auella Sorba. Auellan
Munditięq; illis tales: ut tingere ſuccis
Non palmas quirent cuiq̄ tot poma ſecanti.
Diſpoſitis epulis ante omnia pręuius ibat Nidor.
Clangor: quæ uariis nidoribus atria complent:
Quiq; illic aderant: ex ſpectatoribus ipſis

Vnusquisq; suo structor largitur amico
Pulpas: atq; suas partes sumpsere sodales,
Gabatę Cum gabatis populo preciosa analecta ferebant:
Analecta Bracteolis fulgent fuluum simulantibus aurum
Bracteo. Et gabatæ: & quæ sunt ex ligno escaria uasa,
Auripe.l Altis cardineus spectabat & ordo fenestris:
Vt tantis hæc digna uiris spectacla putares,
Qui bis sex numero possint ut cuncta tueri
Interiore domo iam cęnauere priores:
Sumentes eadem regali fercula luxu.
Romani his ergo dapibus laudabile nomen
Sumpserunt: gustus elementa per omnia quęrunt.
Hic nil uile datur: ueniunt quæ pluris emuntur:
Exquirunt magnæ nam pulmentaria mensę:
Quæ poterunt cuiq̃ meditanti uincere sensus.
Maiori in precio nusq̃ fuit uncta colina.
Talis cœna fuit: qualem sumpsere gygantes
Comp. Cum Ioue: qua sedit genitor cum plebe deorum,
Quis numerare queat diuersa obsonia cunctis?
Degustata uiris illuc uenientibus: extra
Qui fuerãt mensam: quis dicet frusta: quis offas
Cyrnea Porrectas inopi: sed medicare pudenti,
uina hoc Quis data plena mero: nec reddita uitra referret?
est Cor/sica. Cum phialis Cyrnea petenti cuiq; ferebant
Hęlioga Hęlius ille igitur non tollat in astra Gabalus
balus. cleopatra. Fercula: quæ posuit: cœnam Cleopatra silebit

Splendida Romano laute quam fecit amanti : M Anto.
Mensaq; Luculli : luxus taceatur & ingens : Lucullus
Vitelli patinas : Veri conuiuia quis non Vitellius
Improbet? admirans nostri maiora senatus ? Verus
Pantomimus adest : uenitq; Aretologus inter Panorm tanus.
Cęnandum : sequitur festiuus & histrio cunctis : Aretolo.
Adfuit hic hylaris cytharedus : & inde choraula. Choraul
Cur tamen in mensa cantusq; sonusq; petatur : Cur musica in mensa.
Scire cupis : dicam : cum fercula sumimus ipsi :
Grata uoluptatis capiunt sua munera sensus
Gustus : odoratus : partem quoq; lumina carpunt :
Iucundum officium faciunt digitiq; manusq;.
Nil tamen ex epulis auditus percipit : ergo
Pan : Philomena simul : uel consulit auribus Or/ Petauristę.
Quiq; leui faciles norunt iactare petauro (pheus,
Corpora non desunt : qui prębent gaudia cœnę :
Postq̃ currus equis Phœbi discessit ab orbe
Estq; epulis impleta dies : mensęq; remotæ :
Portius auratos currus tulit ipse Camillus : Camillus portius.
Quos supra uehitur puerorum candidus ordo
Cuncti ętate pares nitidis decorantur elencis : Elenci.
Hicq; paresceliden : armillas induit ille Paresceł.
Induit hic soccos : gemmatos ille coturnos. Armillę.
Bullati incedunt portantq; crepundia cuncti : Crepundia.
Et nitida gestant auratas fronte coronas,
Non minor ornatus patuit : precioq; minori.

Non hęc Pompa fuit : q̃ quæ monſtratur agone
agonalia Annua : quando equites longo ſunt ordine ciues
Delecta armatę ueniunt legione cohortes :
Et puerile decus procedit uellitis inſtar,
Tunc Romanorum fulget galeata iuuentus.
Tũc pandũtur opes : populus quas poſſidet urbi
Ordinis antiqui ſplendor monſtratur equeſtris :
Conſeruatores : ſcribę : magnuſq; ſenator
Tunc tegmen capitis ſubcingunt pellibus albis
Ac ſi militię uerę deſcriptio fiat.
Saturnaliciis ſunt hæc ſignata diebus
Dies car/nis puii Rectius aut illos geniales dicere poſſis
Fit : cum ſupremas carnis deponimus eſcas.
Cumq; indicta ſacris ueniunt ieiunia magnis.
Vt ſupplere uices poſſit nox atra diei :
Bis centum apportant lumen funalibus albis,
Funalia. Fucatum cęris ars hunc mutare colorem
Credidit in melius : ſed cum perduntur odores
Natiui mellis : factum iam cenſeo peius,
In primis curſu feſtinans Roma uolucri
Ancillis comitata uenit : Calatoſq; refertos
Floribus : atq; pilas miro diffudit odore
Se ſimul excuſans : q; non properantior eſſet
Impediente mora : ſuaues dum carperet herbas
Hic piger acceſſus non accuſabitur : inquit
Nec poteram citius pro tot modo rebus agendis

Cunctando siquidem meliora negotia fiunt
Nagnū opus aggrediens faciendū semper habebit
Propositi in medio : q̄ post occurrit in illo
An nescitis : ait : q̄ rem perfectius egit
Cunctator Fabius : cunctandum estrectius ergo
Sic orsam iussit discedere Posthumus author D. Anto. Zoccul9
Tres nymphæ pariter : ducunt de more choreas:
Cantantes uarios uario modulamine uersus :
Qui susceperunt Medicę pręconia gentis :
Et per humum flores plenis fudere canistris .
Hinc duo pastores sunt in certamine longo :
Ex uerbis rixas : ex rixis uerbera condunt .
Alter poma quidem rapta & deperdita quęrit :
Alter & amissum tristis deplorat asellum :
Qnattuor in curru pueri patuere nitentes :
Cardineas totidem qui monstrauere sorores :
Astrea in primis comes est : qui pharmaca uendūt Iustitia.
Est oculis Argus similis sutoribus inde Prudéti.
Fortis & armatus succedit horatius illis . Fortitu.
Cum lymphis Phrygiusq; puer dat uina minister . Tēperan tia.
Quarum prima soror Medici sic ore locuta est :
Ensem trado tibi : & nostris dux esto quadrigis :
Qua solus tu dignus ades : qua sydera tanges :
Qua uel in ęternum uiuent tua nomina sęclum :
Noster eris miles ; tutor bonus : arbiter idem
Imperio nobis rector tu sufficis unus :

Qui prudens fortis castus iuuenilibus annis
Cato. Talis ades: quálem quondam uidere Catonem
Scipio aphricañ Romulidę qualis fuerat uel Scipio uictor,
Spurima Aphrorum : & merito Tuscus Spurima uoceris :
Non tamen ut uioles formam uultumq; pudicum,
Iure ergo ac merito ciuem te Roma salutat:
Suscipit : obseruat : gaudet : ueneratur : amatq; .
Quę te digna manet : remanes tu dignus & illa .
Est tibi chara satis : multo tu charior illi :
Signa tui uultus celata nomismata monstrant :
Quæ iacio ad populum : lętantes sumite ciues .
Dixit : & effatur sic constantissimus alter :
Qui nitidum lapidem gestans Adamantaq; durũ
Magnifico tradens : dixit : fortissime gentis
Hettuscę : accipito hunc : tibi soli conuenit istud
Munus : ut hoc semper firmo sub robore sistas :
Tyberi. Arnus s. Hinc Tybris : hinc Arnus sociali fœdere iuncti
Vocibus alternis in laudem plura loquuntur.
Pontificis : terrę moderamina summa tenentis :
Quo duce : nec poterit sacras audacia leges
Frangere : & in toto stabit pax firmior orbe :
Augustꝰ Quale sub Augusto sęclum nos legimus ipsi :
Talis erit mundus sceptro sine lite Leonis,
Nec tantum hæc cuiq̃ spectacula cernere fas est.
Sufficiat uidisse satis : nam gaudia uãna
Dant oculi : sed plus aures debere fatentur .

Plus mentem afficiunt aures: plus lumina corpus,
Corda auditorum pulsat uox uiua loquentis:
Voxq; magistra facit: tangi quo possit olympus. vita uox afficit.
Heu nobis q; non licuit melioribus annis
Viuere: quos lęti uera nunc carpitis omnes
Relligione dei: & tanto sub Principe tuti.
Si sacrum ęloquium (nobis dum uita manebat)
Audiuissemus: Christi si dogma beatum:
Sic tristes uitreis non iactaremur in undis:
Nil spectare iuuat: tarde nil credita prosunt:
Sola fides uiuis: non est spes ulla sepultis, Fides & spes in uiuis.
Deiphobe Æneam nimium sepectare uolentem
Increpat: atq; iubet: quo sic parere necesse. Sybilla.
Sic spectatores uobis nos uera monemus: Aeneas
Intenti ut sitis magna ad pręconia fratrum,
Nũc siquidẽ Pollux cum Castore regnat in urbe. Castor. Pollux.
Quorum pręsidiis mala noxia cuncta peribunt,
Atq; nihil nocuum uenies regnantibus ipsis,
Frater enim maior mundi moderatur habenas: Laus diui Leonis .x. pont. maximi.
Atq; potens aperit portas & claudit olympi:
Vere nouo: florum quo non est indiga tellus:
Florenti e patria redolens flos mittitur ipse.
Tempore nimirũ hoc sumpsit primordia mundus
Quo noster genitor cara cum coniuge primum Adam. Eua.
Antiqua factus: fuit & de matre creatus:
Quo iam conceptus fuit & de uirginis aluo:

Christus Qui deus humana lustrauit imagine terras:
Omnia tunc rident: tunc est formosior annus:
Gemma tumens grauido tunc & de palmite lucet,
Mitior & flagrat Phœbus: tunc mitior aura,
Spirat: purpureo uestitur terra colore:
En orbem in totum uenit medicina salubris:
Dulce sonat medicina quidem: prestantius illa
Nil datur; humanos quæ sanat amica dolores:
Magnus Apollo redit: nota languentibus arte:
Quiq; ope cœlesti ualeat succurrere terris.
Laus Magnifici Iuliani. Militiæ splendor frater dux inclytus alter:
Contra hostes fidei capiet fortissimus arma:
Regnaq; restituet domino deperdita cuiq;:
Hic etenim iuuenis robusta etate refulget:
Ingenioq; ualet: mentem spectare senilem
Cui potes: Hyppoliti sanctum castumq; pudorem,
Comp. Non ita miramur lapides si effunderet hymber;
Vomere si pisces letis foderentur in aruis:
Efœtas mulas; si cernimus atq; bimembrem
Allatum puerum: nos & leuiore tenemur
Intuitu: ranas plueret nimbosus Orion:
Aereas uolucres aut si demitteret ignis,
Esse senem iuuenem q̃ cum spectabimus ullum
Moribus: & clarum nitida splendescere laude.
Mediocritas laudatur. Nam medium extremis prefertur rite duobus
Et res assequitur mediocres gratia maior

Nam ſi iuſſa patris Phaeton ſeruaſſet ad unguem : Phaeton
Sublimem ut ſedem fugeret : mediamq; teneret
Cum uolucri eſt auſus curru ſe credere cœlo :
Eridani liquidas foret haud demerſus in undas.
Nec ſimul Hęliades lachrymis electra dediſſent, Hęliades
Magnus Alexander ſubnixus robore mentis Alexan.
Milite non ſenior forti tot regna ſubegit.
Non annis grauior Cęſar deuicerat hoſtes. Cęſar.
Vita hominis uinum eſt uegetis: fumare falernum Comparatio uini ad humanā uitā.
In ſummo cernens : atq; intractabile guſtu :
Sed fragilis uappa eſt : quicquid reſtabit in imo:
Potabis melius : medium quod dolia ſeruant.
Sic ętas mediocris erit fœlicibus annis.
Corporeę uires : uiget & tunc mentis acumen :
Tunc ſenſus omnes uiridi ſunt robore firmi.
Quiſquis ad hanc mętam ignauus deuenerit uſq;
Sperandum ulterius non eſt quod diſcere tentet.
Eſt igitur raros interponendus honores
Vt geſtis grauibus niteat iucundior annis,
Hæc ita torrentes torrentia uerba tulere :
Florentem amborum patriam ſimulauit & alter: Florētia
Quæ ſupra ingentem & fuluum ſedet alta leonem.
Huic comitem dorſo Romā lupa geſtat in amplo. Roma.
Et geminæ in geminos laudes & carmina dictant.
Exultat mater geminis : exultat alumna.
Tarpeiuſq; ſenex exit de montis hyatu : Tarpeius mons.

Et stupet admirans quæ sunt in sedibus acta:
Se uidisse refert epulas: spectacula: ludos,
His similes nunq̃: ex quo cępit Roma uideri,
Acromata recitationes ludicre. Discedunt currus: puerīq; acromata cantant
Et finem imponunt uario modulamine uocum
Ite domum referunt: uenit Hesperus ite Quirites:
Cętera quæ restant: cunctis lux postera tradet,
Et dux & comites sacra ad palatia tandem
Iam redeunt Petri magno cum lumine diui
Diei descriptio. Cum cœlum abscondit picturam & nubila pellit:
Et Phœbus paruum maiori lumine lumen
Occupat: & toto lustrans diffunditur orbe.
Quæ modo tot pedibus restabant sordida turbę.
Subsellia Tunc uigili studio famuli subsellia purgant:
Iulius Alberinus. Omnia quo niteant Albrinus Iulius instat:
Romani incedunt mutatis uestibus omnes:
Repotia quæ fiũt secundo die sponsaliorum Dum Medici ut sponso celebrare repotia quęrunt
Nanq; unam pauper: sed multas diues habebit:
Veste hic pretexta induitur: uenit ille togatus:
Hic paludatus: uestitur & ille lacerna.
Pretexta. Et generosa cohors tendit trabeata Quirini:
Toga. Fert latum clauum pręclarus & ipse senator.
Paludamentum Hic quæcunq; suum seruat prouincia morem:
Lacerna. Veste queunt ciues Romani qualibet uti:
Trabea Hic tunica Hyspanus: uult Gallus & ille uideri:
Latus clauus. Quorũcunq; simul nummorũ est publicus usus:
Romañ. libertas.

Sunt certi fines iuuendi cuilibet urbi:
Libera Roma facit: quæcunqꝫ optauerit ipſa:
Hinc plebiſcitum ſtatuunt in ſingula quæqꝫ
Inſubres: ueneti: atqꝫ omnes quos Itala tellus
Suſcipit: inde ſuam mos eſt tractare monetam:
Ordo indumentis: dapibus ſeruatur & ordo,
At nullus Romæ: ut facias quodcunqꝫ libebit:
Te prohibet: cęnare potes quæ fercula poſcis:
Et non talarem clamydem portare ſacerdos
Quilibet hic poterit: cunctas uel murice lanas.
Ecce nouus ciuis rediit de ſedibus altis:
Quē pedites itirũ ſimul & comitantur equeſtres:
Et poſtq̃ longus cuiq̃ datur ordo ſedendi.
Mox Magdalenus currum pręmittit eburnum, Euangelſta Magdalenus.
Qui niueis defertur equis iam quattuor ingens.
In quorum dorſo geſtabant fręna puellę:
Currus habet laurum precioſis rebus onuſtam.
Nanqꝫ pilas affert: ſimul & duros Adamantes:
In medio reſidens Phœbus ſuper eminet illi:
Lętaqꝫ Pontificis ſtabat Claritia mater:
Quæ cum parrhaſia e cœlo demittitur urſa,
Claritiam Vrſa parit: diuum parit illa Leonem, Claritia. Vrſa parrhaſia.
Huic comes eſt Cybele genitrix longęua deorum: Cybele.
Florida florenti ſequitur Florentia flore. Florētia.
Talis erat currus: qualis geſtare ſolebat Comp.
Victores: magnoſqꝫ duces poſt fortia facta:

Vnde sibi ęternum meritis habuere triumphum:
Illorum aut talis candor fulgescit equorum
Curr9 Cupidinis. Qualis inest illis: quos fert auriga cupido:
Bis duo langores animi finguntur in albos:
Quos suscepit equos pharetrati currus amoris:
Albedo est oculis quoniam contraria nostris:
Luminibus mentis uitia omnia rite nocebunt.
Sępe tamen multas uires uox denotat una:
Canis. Vnde canis sydus: piscis: cœlesteq; signum:
Nunc ita nympharum candor signare pudorem
Pęan. Monstrat: quæ nitidum cantant pęana uicissim.
Florétię cōquestio Florida & urbs querulo pandit sermone dolorem.
Q d' priuata suo pulchro indignatur Iulo:
Adsciuisse sibi hunc Romam non iura sinebant.
laus diui Leonis Pontifi. maximi. Sufficiebat enim secum sumpsisse Leonem
Qui Romam & mundum diuina lege gubernet:
Cui sit decoctum generoso pectus honesto:
Cardineo e cętu meruit qui dignus haberi:
Interris Princeps triplici diademate cinctus:
Cunctorum auspiciis concordibus ipse creatus.
Legatum nanq; hunc cum docta Bononia cępit:
Ecclesiæ aptauit pręclara negotia solus:
Captus & a Gallis post aspera bella Rauennæ;
Vi propria ingenii se hostilibus ęripit armis.
Adde quod est maius: quod sęcula nulla tacebũt.
In patriam reuocatus adest tum temporis exul

Post longi spatium: non quiam noxius esset.
Exilium est passus: sed seditione fugatus
Alterius partis: quæ illum uiolentius egit.
Hunc leti excipiunt ciues: uenerantur: adorant.
Imemor irarum gaudens hos suscipit omnes:
Omnibus ignoscit: quos factio seua nocentes
Fecerat: hortatur foueat concordia ciues.
Additur hoc summum tandem successibus ipsis:
Vt fieret mundi dominus: cœlesteq; regnum
Porrigeret: decimusq; Leo qui iure uocetur.
Talia dicenti respondit magna Cybele:
Atq; inter geminas urbes componere litem.
Sic ait exoptans: ciuem si Roma lucratur:
Ipse tuus nam semper erit: fidusq; manebit
Tutor: & in cunctis potis est succurrere rebus.
Est adeo prudens: & seruantissimus equi:
Peruigil unanimes q; uos tutabitur ambas:
Contenta his dictis egit Florentia grates.
Carolus hinc cecinit miti puer indole uersus:
Vnam nympharum qui finxit fulgidus ore:
Discipulusq; meus cunctis mirantibus inquit.
O florentinæ dux & spes inclyta gentis:
Atq; domus Medice pulchra & clarissima proles.
Et decus o iuuenum: quibus aurea uiuitur etas
Sub ditione tui Germani magna potentis.
Audi me clemens puerili etate canentem.

Responsio Cybeles.

Oratio Caroli ad Magnificum

Dum summa nitidum complesti laude theatrum:
Dignatus gaudens nostris consistere tectis :
Et ciues noster fieri : nosterq; tribulis :
Et conuiua simul : niueis signata lapillis
Splendeat ista dies : fusis : geminanda iocisq; .
Tura focis niteant : diunm sacra templa pientur
Cum decorare dapes uoluisti lętus honore .
Quæ si non cultæ fertis & missibus amplæ :
Vt decuit : non est hylaris spernenda uoluntas :
Quæ satis alba nitet : nostris & uiribus ęqua:
Soluere sed grates omni dum parte nequimus :
Sit deus ipse tibi : qui prẹmia digna remittat .
Magna cohors igitur procerũ : magnusq; senator :
Conseruatores : quorum Capputius ipse
D. Marius cappu tius Primus adest uerus medica Podalirius arte :
Musarum cultor uenit Torquatus & alter:
Euágel. torquat9 Tertius hinc sequitur niger his Collega Iacobus :
Iacobus niger . Hæc bona uerba tibi tanto pro munere dictant :
Quot libri impressi : quot sunt & scripta uirorum:
Quot pelagus pisces: retinet quot sydera cœlum:
Flumina : quot montes: quot sunt & nomina rerũ:
Quadrupedes setas : quo gestant atq; uolucres
Pennas : quot Dryades indutæ frondibus extant.
Quot tulit indigetes priscorum insania patrum
Deus trin9 & un9 Vana superstitio : sed nunc sub numine trino
Nos colimus : uerumq; deum cognoscimus ipsi ;

Tot tibi nunc agimus grates in sęcla perennes.
Vt fuit Euander quondam lętissimus hęros
Hospicio Alciden postq̃ suscepit in ędes:
Cuius ab aspectu nitidum sumpsisse fauorem
Admiratur: homo hunc meruit qui cernere diuũ:
Sic modo gens gaudet tanto te Martia ciue
Cui tum magnus honos: fies & gloria maior:
Qua ratione rogat superos: ut Nestoris annos
Ducas: & tecum summus Leo uiuat in ęuum.
Et bonus atq; pius ciuis cum ciuibus esto.
Sis etiam assidue tu nuncius aliger illis: — Nuncius aliger Angelus
Vt cepit peragat frater quo diligat urbem.
Alarum ut semper tali seruetur in umbra:
Seq; suosq; tibi comendat Roma penates,
Sed pręceptoris puerum me cura remordet:
Vnicuiq; suum licuit: semperq; licebit: — Pręceptoris obseruatio.
Non secus ac patrem: charum obseruare magistrũ,
Qui me igitur docuit: tibi nũc comendo serenũ.
Qui studio legum iuuenis cum traditus esset — Aurelii Serępi uita.
A patre: non illi potuerunt iura placere.
Diligit a puero sacras tamen ipse Camœnas:
Harum dehinc riuos patris post fata petiuit.
Fecit idem Naso multi hoc fecere recentes — Naso.
Perspicuiq; uiri: quorum fit carmine uiuax
Virtus: cui longę durant pręconia laudis. — Laus carminum
Principibusq; altam delectant carmina mentem.

Dux audire meos non dedignabere uersus.
Diuitiis genitor fuerat mercator habundans
Angelus : at moriens sub paupertate reliquit
Hęredes : quoniam bona surripit omnia fiscus
Non mercatoris culpa : sed mercibus ipsis
Iam permutatis : olei nam plurima prębet
Dolia dux Calabrum : cui nomina multa uiroruȝ
Mercator tribuit : quæ non exegerat olim :
Nanqȝ illo extincto sibi credita quisqȝ negabat :
Et nummos olei dum fiscus habere nequiret :
Est opus ut fieret tandem proscriptio rerum,
Res itaqȝ amittens Aurelius ipse paternas
Ad sacros titulos : cum quadragesimus annus
Esset ei : accessit : sed serior obstitit ętas,
Qd' non prębendas (quas dicunt) possidet usq̄:
Prębēda. Quæ tamen in patria nulla emolumenta referrent:
Quare hic præceptor : locuples cum iunior esset:
Tu facias : oro : ne sit sibi dura senectus
Illum intromitti magna ad cœnacula diui
Pontificis : iubeas : famulus scribatur & ipse,
Et sacer in sacris eiusdem sitqȝ minister.
Talibus imposuit finem : sic Carolus orans.
Mox & discedunt currus scęnæqȝ parantur :
Iamqȝ a coemędis recitanda est pœnulus ipsa :
Pęrulus comędia Plauti. Quæ una e uiginti numero est comędia Plauti
Cultum argumentum recitant ante omnia primi:

Prologus ingenti repletur & inde lepore
Personam serui proprie canabatius ęgit Paulus Canaba.
Aptior hoc gestu tota sit notus in urbe
Fitq; senex Hanno Blosius dum uerba recenset Blosius
Punica : qui musas percallet : quoue ministro
Annua Romulide memoranda palilia dictant.
Estq; senex lętus : natas qui repperit ambas
Amissas olim nitidas pulchrasq; puellas.
Densi adeo fuerant per spissa sedilia ciues
Q_d' stabant extra spectantes lumina plures
Pulchram scindebat picturam ignobile uulgus
Prospiciens faciebat rimas atq; fenestras.
Et laceratur opus : cura studioq; peractum
Parmensis uigili : Baptistę mensibus illud : Io. Bap. Parmeñ.
Iam tribus : unde una poterat consumier hora.
Cui nummũ excedunt iam milia quattuor auri
Sumptus impensi : Romani ex ęre senatus.
Cumq; ualete omnes : supremũ & plaudite dixit
Actor : finis adest : & sol se inclinat eundum est.
Q_ulibet in templo cum tintinabula pulsant
Electrum : hac hora clari tum solis in ortu :
Virginei partus magnum & memorabile signum :
Assidue ut possint populi meminisse fideles
Tempus : ab empyrea uenit quo nuncius aula :
Q_ui dixit castę sanctissima uerba puellę
Virgo deum paries pueri sub imgine : qui sit

Splendor & irradians patris lux gloria summi
Illicet immissum senserunt uiscera regem
Verbum caro fac/tum est. Atq; dei factum est uerbum caro nostra repente.
Qui bini ingressi: qui terni: quiue quaterni
Sunt pridē: egreditur nunc tanq̄ exercitus ingens
Est equitum legio: peditum quoq; turba ruebat
Ad proprias ędes quisq̄ desiderat ire:
Seu ciuis: seu pauper erat peregrinus & hospes
Aurelius Seręnus. Fitq; pedes properans Aurelius ipse Seręnus
Ecclesia diui Ste/phani. Ad Stephani ędiculam: regio quam regula seruat:
Cui manet ęditus: tecto sub paupere degens,
Regula regio. Vtq; audire iuuet Romæ noua nomina lector:
Dū noua cūcta placent: nā prisci antiqua reponūt
Sed dubitare locis faciet plęrunq; uetustas.
Fora & plateę romanę. At montanorum propior redit ille plateam:
Iudeumq; forum redit hic: redit ille patentem
Ad campum florę: ad pontem festinat & alter:
Mons quoq; Iordanis: qui dat palatia genti
Vrsinę petitur: dicta & de sanguine turris:
Hospicia hinc scrophę: petitur locus ante retundā
Inde camillanum spectans delubra Mineruę:
Coruiniq; lares: comitum uisuntur & ędes.
Magna Columensis repetita est area Sarrę.
Cumq; uiris Medices claris comitantibus hęros:
Discedit: referens dignas pro munere grates
Romano populo: & gaudens amplectitur omnes

Filius & fratris Laurens chariſſimus illi
Fit ſocius; patrię flos aureus atq; refulgens:
Iſta quidem longum res duratura per ęuum
Mille & quingentis domini labentibus annis.
Et tribus atq; decem magna celebratur in urbe:

Finis theatri capitolini.

¶ Ad diuum Leonem .X. Pont. Maximum de Elephante a Sereniſſimo Emanuele Luſitaniæ Rege eidem donato: Aurelii Sereni Monopolitani hęroicum carmen.

NOn uiſus proauis: nec ſęclo cognitus iſto
Romā elephas uēit decimi ſub ſceptra Leonis
Illius ī terris ſupplex ut numē adoret
Delapſum a ſuperis mirum cenſebitur iſtud,
Vt quod pontifices non ſpectauere priores.
Fortaſſe ex illis: diui quos protulit ętas
Sylueſtri: allatum eſt florenti principe noſtro:
Magnus honos non hic longo ſuccumbet in ęuo:
Spectauit Cęſar Pompeius & Hannibal olim:
Atq; illud pauci; quos Iuppiter ęquus amauit:

Tuq; inter paucos numeraberis optime Princeps.
Gaude igitur raros interponendus honores.
Rari quippe boni: datur & ſapientia raris:
Virtutes: quot ſunt cęli: quotq; hoſtia Nili,
Q d' precio niteant: quæ non uulgaria finxit
Rerum opifex: primum nobis hęc belua pandit:
Quæ fera ad fœtum per binos parturit annos:
Ac uitæ in ſpatio partu contenta fit uno:
Quadrupedes tamē ingenio ſuper eminet omnes:
Relligione uiget: dominumq; edocta ſalutat:
Diſcit & humanas docilis: ſentitq; loquelas:
Annos ter centum poterit deducere uitam
Multipliciq; alio naturæ munere gaudet:
Auguror ex illo tibi nunc Leo magne triumphos
Ex quibus hic elephas longe uenit aduena: terras
Illas tu ſuperes: tua dehinc in ſceptra reponas,
Luſitanorum dedit hoc uictoria Regis
Munus: ut ex tantis meritis tibi debita ſoluat:
Auſpiciiſq; tuis: ut cępit pręlia: uincat
Qui fidei ſęuos ſuperauit belliger hoſtes.

¶ In laudem uictorię eiusdem Regis in christiani nominis hostes: per eundem Aurelium Serenum Mo nopolitanum.

Vt socer: utq; gener quondam duo fulmina belli
Romulidũ fuerant: per quos tot regna: tot urbes:
Cessere imperio: parta est uictoria & ingens,
Nũc socer Hyspanus: cui ferrum nominis index:
Et gener Emanuel: cui Lusitania regnum est
Victores superant: diros quos abdicat hostes
Intemerata fides: maior tum gloria belli
Expectata uenit sanctis decoranda trophęis.
Discite uos reges reliqui: curate penates:
Atq; canes rabidos propriis de pellite tectis:
Hi duo quod faciunt: facite: & crudelia sęuis
Arma mouete: furor nam barbarus urget & instat.
Non uos degeneres timor arguat: immo potenter
Sumite nunc animum: & uires cognoscite uestras.
Obuius extremos Rex Lusitanus ad Indos
Dudum se opposuit: ferro pugnatq; fugatq;
Belligerans populos: nostra & sub lege remisit.

Idem de eodem elephante

Audita ad dominum ueniebas uoce Leonis:
Audieras: ſed non Rex tuus iſte fuit.
Eſt princeps hominū: celſi & moderator olympi
Ne dubites Elephas: hic Leo numen habet.

Idem de eodem.

Attulit in Latium primum uictoria Pyrrhi:
Emanuel uictor te in loca noſtra tulit,
Belua donata es ſuparato ex hoſte leoni:
Teq; hic producto teſte triumphus erit.

Idem de leone rugiente

Circuit & rugit: quęrens quos deuoret hoſtes;
Infeſtos fidei maximus ipſe leo.
Quos omnes tandem rugitus ſentiet orbis:
Vnde elephantorum copia maior erit.

Idem ad elephantem

Cum rex Emanuel ſtatuit te mittere in urbem:
Pontifici magnum munus ut eſſe queas.
Te dedit addictum ferulę/normeq; magiſtri:
Cuius pręceptis tu docilis fires.

Sponte tua abnueras tutam conſcendere nauem:
Sed meditabaris tutius eſſe domi.
Ni tibi dixiſſet rector: fugitiuus abiiſſes:
Ne timeas elephas: nunc mea iuſſa cape.
Te dicas potius fœlici ſorte beatum:
A magno in terris ſuſcipiere deo.
Aurata in cuius lętus ſpaciaberis aula:
Cuius delitiis gaudia ſumma dabis.
Mille & bis centum munus te nutriet auri:
Semper erit uictus annuus iſte tibi:
Fotus/& aſſiduo tu ſis ſeruandus honore:
Qualem elephas ullo tempore non habuit.
Roma petenda tibi eſt: toto ſublimior orbe.
Non reditum queres hic ubi tu fueris.
Dulcis amena tibi: cordi & gratiſſima fiet:
Gratior ui fieret nullus in orbe locus.
His monitis ſumpſiſti animũ: & cõſcendere nauẽ:
Non indignaris: mitis & inde uenis,

De aliis muneribus cum elephante & leopardo ab eodẽ Rege Eman. ad eundẽ Leonẽ. x. pont. maximum dono miſſis: Aurelii Seręni Monopolitani elegiacũ carmen.

Non tibi sat fuerat diuo misisse Leoni
Hoc ingens animal : quod nouitate placet :
Est ingens : fateor quamuis deformius esset :
Id tamen ingenio non caruisse putes .
Sic natura iubet nihil omni ex parte beatum :
Vna hic dote uiget : qua minus ille uiget,
Hoc tamen ornasti pulchro tu munere munus
Huic dono iunctus nam leopardus adest .
Distinctus maculis uisu pulcherrimus ille est ;
Omne decus uariis rebus inesse solet .
Digna ministeriis rex optime munera sacris
Misisti nostro pontificiq; simul .
Altaris tegmen gemmis decoratur & auro ;
Ampla sacerdotis fit tunica atq; nitens .
Adduntur geminę probinis inde ministris :
Magnum auri pondus quæ preciosa ualent .
Hęc preciosa quidem sunt munera : qualia nulli
Pontifici a quoq̃ Rege fuere data .
Per flores & aues magnis texuntur elencis
Quos uarius rutilans undiq; iaspis habet .
Cernitur Emanuel frons & tua grata uoluntas
Sed dicas tanto dona minora deo .

Ioannis Capitonis Aretini elegia ad
eundem Elephantem .

Si te elephas lybico credas seruire leoni :
Falleris : e cęlo decidit iste Leo .
Hic tuus est dominus terrarum gloria prima :
Tergeminum decorat cui diadema caput :
Inter mortales plusq̃ mortalis habetur :
Claudere cui fas est & reserare polum .
Si seruire deo uere est regnare : Leoni
Dum seruis : regnas . nam Leo in orbe deus .
Forsitan hic inter cęli te signa locabit .
Quando inter superos ille relatus erit .
Quid natale solum patriasq; reuisere siluas
Plus cupias? sedes est sacra Roma deum .
Non tu Parthorum regum male fida subibis
Tecta : sed hęroum cęlicolumq; lares .
In uaticano cum tu stabulabere colle :
Delicias orbis iure tenere putes .
Fertilitate locus pomorum & uere perenni :
Hesperidumq; hortos pręstat & Alcinoi .
Quid memorem dulces auras cęlumq; salubre?
Elisia hic credas arua colenda piis .
Si te relligio / Venus alma / & gloria tangunt :
Relligio hic regnat / gloria / & alma Venus :
Bellandi studiis : si flagres Martis & ęstro :
Romuleam hanc urbem martia turba colit .
Hac socia inuicti auspiciis/ductuq; leonis :
Ad latios referes clara trophęa deos .

Lęta triumphalis ductabis fercula Pompæ:
Vel capitolino plaustra superba Ioui.
Viue diu hic lętus dans omina fausta Leoni:
Vescere cum domino nectare & ambrosia:
Schœnobates fias: uarios disce ędere ludos:
Quis dominum curis mille leuare queas
Sic latio poteris gratissimus esse tonanti:
Atq; auram populi conciliare tibi,
Ne meditere fugam quod si moriaris in urbe:
Non poteras fato nobiliore mori,
Pontificem in summũ testabere regis amorem
Cum magna & sancta fędus amicitia.
O fęlix animal fausto sub sydere natum:
Quod tam nobilitant carmina/Roma/Leo.

Ia. Manius Philœnus,

Quos capitolinum iuuit meminisse theatrum:
Qualiter est procerum res agitata uirum,
Huc adeant: docti relegant monumenta Seręni:
Spectabunt oculos ceu foret ante suos.

VITALIS

Tam bene succedit syculo bonus iste Poeta
Vt mereat suculi;nomen & ingenium.

IDEM

Hic Elephas Vates ea carmina quæ tibi cudit
Nil nasi : & multum nasi Elephantis habent.

¶ Romæ in ędibus Mazochianis imperante
diuo Leone. X. Pont. Maximo pon/
tificatus sui anno secundo, an
no dñi M. D. XIIII.

Emendanda quædam

¶ In principio epistolę. Annis pro annuis.
In b. I. euro ꝓ auro. In prí. 2. lib. cautorũ ꝓ cantoꝝ
In eadem charta geminis pro gemmis
In. C. i. Vt olim pro utq; olim
In prin. 3. lib. Lucillus pro Lucullus
Paulo inferius in alia carta : uiolata pro uialata
In eadem carta illa pro ille colinę
In eadem carta nudeorum pro nuclaorũ nectare
In D. i. de de more pro de more
Inferius post sex uersus. pistrinę pro pistrini
In d 4. aretologus pro aretalogus.
In E ii. sepectare pro spectare
Paulo inferius uenies pro uenict
In d 4. itirum pro iterum
In F i. ciues pro ciuis.